

(foto: Helge Skodvin)

Innhold

Den første som varsler, går fri
Side 2

Vil spre kunnskap om konkurranseloven
Side 3

– Bøter er ikke avskrekkende nok
Side 4

Brenntag får gebyr for markedsdeling
Side 4

Varsler inngrep mot laboratorie-oppkjøp
Side 5

Fraråder nye banknavnregler
Side 6

Fortsatt regulerte drosjepriser i
Haugesund
Side 6

Vil ha bukt med krysseigarskap og
felleseige i kraftbransjen
Side 7

Anbefaler å fjerne TV 2-plikt
Side 8

Konkurransetilsynet vil granske
programvaremarkedene
Side 9

Er bevisst på tverrfaglig kompetanse
Side 10

Ny konkurranseråd i Brussel
Side 11

Mer penger til kartelletterforskning

Konkurransetilsynet får 4,4 millioner kroner ekstra til arbeidet med å avsløre ulovlig prissamarbeid, anbudssamarbeid og markedsdeling.

Fornyings- og administrasjonsdepartementet foreslo denne tilleggsbevilgningen i revidert nasjonalbudsjett, som ble lagt frem 15. mai. De ekstra midlene skal brukes til å styrke håndhevingen av konkurranseloven gjennom ansettelser, investeringer i infrastruktur, informasjonstiltak, kompetansetiltak og økonomiske analyser og utredninger.

– Tilleggsbevilgningen på 4,4 millioner kroner vil ytterligere styrke tilsynets operative arbeid med avdekking og etterforskning av kartellovbrudd og bidra til at vi raskere kan gjennomføre flere av de igangsatte og planlagte tiltakene, sier etterforskningsdirektør Elisabeth Roscher.

Arbeidet påbegynt

En av de største utfordringene i kampen mot konkurransekriminalitet er å avdekke og etterforske lovbruddene. Dette stiller krav til både taktiske og tekniske sider ved etterforskningsfunksjonen i Konkurransetilsynet. Ved oppbyggingen av tilsynet i Bergen er det lagt stor vekt på å styrke etterforskningsfunksjonen både ressursmessig og kompetansemessig. Tilsynet har nylig utrustet et moderne datalaboratorium og anskaffet spesialutviklet programvare til bruk i etterforskningsarbeidet. Det er også ansatt en medarbeider med relevant datateknisk bakgrunn og erfaring.

I tillegg er det satt i gang utredninger om hvordan økonomiske analysemetoder kan tas i bruk for å avdekke karteller, særlig innenfor store leveranser til offentlig sektor. Et tips- og kildehåndteringsprosjekt er også påbegynt.

■ Den første som varsler, går fri

Kartellvirksomhet kan straffes med høye bøter, men det første selskapet som bryter ut, kan få amnesti. Nå vil Konkurransetilsynet gjøre denne ordningen bedre kjent blant norske næringslivsledere.

Prissamarbeid, anbudssamarbeid og markedsdeling er eksempler på kartellvirksomhet som er forbudt etter konkurranseloven. Kartelldeltakere som blir avslørt, risikerer overtredelsesgebyr (bøter) på opptil 10 prosent av selskapets omsetning. Imidlertid kan et selskap bli fritatt for gebyr dersom det er det første til å avsløre kartellet overfor Konkurransetilsynet.

Forutsetningen er at selskapet legger alle kortene på bordet.

Det gjelder å være først

Ordningen kalles lempning, og erfaringer fra EU, USA og andre land viser at et velfungerende lempningsprogram er det viktigste virkemiddelet for å avsløre kartellvirksomhet. Hensikten med ordningen er å gjøre det lettere å bryte ut av et ulovlig samarbeid. Det første selskapet som melder seg for konkurransemyndighetene, kan få fullt amnesti, mens de andre deltakerne i beste fall kan få redusert boten til det halve.

I Norge har vi hatt en lempningsordning siden 2004, men først i 2007 mottok Konkurransetilsynet den første søknaden om amnesti.

Spørreundersøkelser foretatt for Konkurransetilsynet viser at ordningen er lite kjent blant norske næringslivsledere – i fjor svarte 88 prosent av de spurte at de ikke visste hva ordningen gikk ut på.

Fakta om lempningsordningen

- Kartellvirksomhet som prissamarbeid, anbudssamarbeid og markedsdeling innebærer alvorlige overtredelser av konkurranseloven.
- Et selskap som deltar i et kartell, risikerer overtredelsesgebyr ("bot") på inntil 10 prosent av selskapets omsetning.
- Selskapet kan imidlertid bli fritatt for gebyr dersom det er det første til å avsløre kartellet overfor Konkurransetilsynet. Dette kalles hel lempning.
- Andre selskaper som deltar i kartellet kan få nedsatte gebyrer (delvis lempning) ved å samarbeide med Konkurransetilsynet under etterforskningen.

Brosjyren "Den første som varsler går fri" forteller om ordningen med amnesti og lempning i kartellsaker.

► redaksjon

Nr. 2/2008

KonkurransNytt utgis av Konkurransetilsynet. Abonnement er gratis.

Ansvarlig redaktør:
Astrid Tomassen

Redaktør:
Andreas Kjeldsberg Pihl

Redaksjon:
Ronny Turøy

Redaksjonen ble avsluttet
9. mai 2008

Abonnement kan bestilles hos Konkurransetilsynet
Postboks 439 Sentrum
5805 BERGEN

Telefon: 55 59 75 00
Telefaks: 55 59 75 99

post@konkurransetilsynet.no
www.konkurransetilsynet.no

■ Vil spre kunnskap om konkurranseloven

Norske næringslivsledere vet for lite om konkurranseloven og konsekvensene av å bryte den. Derfor har Konkurransetilsynet i samarbeid med Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) satt i gang en informasjonskampanje rettet mot NHOs medlemmer. Startskuddet gikk i Alta i april.

– Det vi nå gjør er et viktig virkemiddel for å gjøre konkurranseloven og lempningsprogrammet bedre kjent blant små og mellomstore bedrifter, sier etterforskningsleder Hege Haugsvær i Konkurransetilsynet.

Behov for kunnskap

En spørreundersøkelse som ble referert i Dagens Næringsliv i fjor sommer, viste at syv av ti næringslivsledere mener at det forekommer brudd på konkurranseloven innenfor deres bransje. Samtidig svarer tre av ti at de i liten eller svært liten grad kjenner til hvilke krav konkurranseloven stiller til deres virksomhet. Også Konkurransetilsynets egne undersøkelser viser at kjennskapen til konkurranseloven bør bli bedre.

Dette er bakgrunnen for at Konkurransetilsynet har gått sammen med NHO om en seminarserie med konkurranseloven som tema. Formålet er å øke næringslivslederes kunnskap om forbudene i konkurranseloven – mot samarbeid som begrenser konkurransen og misbruk av dominerende stilling – og om ordningen med amnesti og lempning i kartellsaker.

Etterforskningsleder Hege Haugsvær

Mange spørsmål

Det første seminaret ble arrangert i Alta 29. april, i samarbeid med NHOs regionforening i Finnmark. Etterforskningsleder Hege Haugsvær i Konkurransetilsynet og advokat Arnhild Dordi Gjønnes i NHO gikk gjennom de viktigste bestemmelsene i loven, hva bedriftslederne må være oppmerksomme på for å unngå lovbrudd og konsekvenser av å bryte loven. Muligheten for å få fritak eller reduksjon av overtredelsesgebyr (bøter)

for selskaper som bryter ut av karteller og hjelper Konkurransetilsynet i etterforskningen, ble også presentert. Engasjerte næringslivsledere i Alta bidro med gode spørsmål og innspill, og en rekke konkurranserelaterte tema ble berørt.

Utover året vil det bli arrangert flere slike seminarer for NHOs region- og bransjeforeninger. Neste seminar holdes i Trondheim 16. juni.

■ Skal vurdere lovendringer

Fornyings- og administrasjonsdepartementet har bedt Konkurransetilsynet vurdere om det er nødvendig å endre lovverket for å styrke arbeidet med kartellbekjempelse. Tilsynet har nylig avgitt en uttalelse om at det ikke vil politianmelde selskaper eller enkeltpersoner i lempningssaker. Formålet med uttalelsen er å skape en større grad av

forutsigbarhet for foretak som vurderer å søke lempning, samt for involverte enkeltpersoner i foretaket.

Økokrim har gjort det klart det normalt ikke vil iverksette etterforskning i saker om brudd på konkurranseloven uten at forholdet er anmeldt av Konkurransetilsynet eller at tilsynet er forelagt

anmeldelsen/mistanken og har stilt seg positiv til en etterforskning.

Konkurransetilsynet vil vurdere behovet for formelle lovendringer på dette feltet og gi departementet en tilbakemelding innen 1. juli 2008.

■ – Bøter er ikke avskrekkende nok

– Bare trussel om bøter i kartellsaker kan være en kalkulert økonomisk risiko for bedriftene. Bøter blir redusert til en utgiftspost i motsetning til en virkningsfull sanksjon på ulovlig virksomhet, argumenterte Richard Whish under konkurranserettskonferansen 15. mai.

Konkurransetilsynets konferanse i konkurranserett trakk i sitt femte år noen av de fremste ekspertene innen sanksjoner og prosess i overtredelsessaker. Et gjennomgående tema under konferansen var hvordan ulike rettsinstanser forholder seg til hverandre i overtredelsessaker siden norsk lov åpner opp for både bøter og straff.

– Store bøter er et godt signal om at kartell skal sanksjoneres, men det er ikke nok. Det er kombinasjonen av økonomiske sanksjoner samt andre strafferettslige tiltak som personlig straff og degradering fra stilling som

samlet gir det gode effekten, mener Richard Whish, som er professor ved King's College i London og en av Europas fremste eksperter i konkurranserett.

Sanksjoner og menneskerettigheter

Et annet tema som ble diskutert under konferansen var menneskerettighetenes betydning for konkurranseretten. Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen setter forbud mot bruk av dobbeltstraff, og konvensjonen gir også vern mot selvinkriminering (frihet til å ikke forklare seg i en straffesak).

Professor Richard Whish

■ Brenntag får gebyr for markedsdeling

Konkurransetilsynet har ilagt Brenntag Nordic AS et overtredelsesgebyr på 1,3 millioner kroner for ulovlig samarbeid med selskapet Borregaard Industries Limited innen markedet for teknisk eddiksyre.

I tillegg har tilsynet pålagt de to selskapene å avslutte samarbeidet. Brenntag Nordic AS inngår i Brenntag-gruppen, som er et verdensomspennende konsern med hovedkontor i Tyskland. Brenntag Nordic AS er lokalisert i Norge.

Konkurransetilsynets mener selskapene i perioden fra 1. oktober 2002 og minst til 26. april 2006, på en ulovlig måte har delt markedet for teknisk eddiksyre i Norge mellom seg. Teknisk eddiksyre brukes blant annet i fiskeindustrien og i olje- og gassindustrien.

Ved utmåling av gebyrets størrelse har Konkurransetilsynet lagt vekt på at markedsdeling er blant de alvorligste overtredelsene i konkurranseloven og EØS-avtalen, og at overtredelsen skjedde i et marked med få aktører. De to selskapene hadde til sammen hånd om tilnærmet all den tekniske eddiksyren

som omsettes i det norske markedet. I tillegg er det lagt vekt på at Brenntag hadde den mest aktive rollen i samarbeidet.

I slutten av februar ble Borregaard ilagt et overtredelsesgebyr på 1,6 millioner kroner for det samme forholdet.

Les hele vedtaket på www.konkurransetilsynet.no.

■ Varsler inngrep mot laboratorie-oppkjøp

Konkurransetilsynet har varslet Eurofins Danmark A/S og Lantmännen Analycen Nordic AB om at det kan bli aktuelt å gripe inn mot Eurofins' oppkjøp av Analycen.

Årsaken er at tilsynet mener foretakssammenslutningen vil svekke konkurransen innenfor salg av laboratorieanalyser på områdene miljø, næringsmid-

ler, korn og fôr. Eurofins og Analycen er i dag de to største aktørene innenfor alle de nevnte områdene, og tilsynet har funnet at konkurransen allerede før foretakssammenslutningen er begrenset i markedene for laboratorieanalyser av korn og fôr.

Gjennom oppkjøpet av Analycen forsvinner Eurofins' største konkurrent, og Eurofins får vesentlig høyere markedsandeler.

Foretakssammenslutningen vil begrense konkurransen vesentlig i markedene for miljø- og næringsmiddelanalyser, mens den allerede begrensede konkurransen i markedene for korn- og fôranalyser begrenses ytterligere.

Konkurransetilsynets har frist til 25. juni med å treffe endelig vedtak i saken.

■ Griper ikke inn mot rugeri-oppkjøp

Den 7. april varslet Konkurransetilsynet at det kunne bli aktuelt å sette vilkår for å godkjenne Cardinal Foods AS sitt oppkjøp av Hugaas Rugeri AS. Etter å ha innhentet ytterligere informasjon og gjennomført nye analyser, har tilsynet kommet til at oppkjøpet godkjennes uten at det settes vilkår for dette.

Gjennom oppkjøpet vil Cardinal bli integrert opp til rugeriledet. I varselet pekte Konkurransetilsynet på at dette kunne svekke Cardinals konkurrenter i markedet for salg av foredledede kyllingprodukter, dersom oppkjøpet fører til at de ikke får tilgang til råvare. Tilsynet varslet derfor at man vurderte å stille krav til Cardinal om å levere daggamle kyllinger på ikke-diskriminerende vilkår.

Etter å ha mottatt Cardinals tilsvaret til varselet, har Konkurransetilsynet innhentet ytterligere informasjon om markedet, og gjennomført nye analyser. Disse viser blant annet at konkurrentenes avhengighet av leveranser fra Cardinal etter oppkjøpet er mindre enn tilsynet har lagt til grunn tidligere. På denne bakgrunn har Konkurransetilsynet kommet til at oppkjøpet godkjennes uten at det settes vilkår for dette.

notis

Mer til oppfølging av meierimarkedet

Regjeringen foreslår i revidert nasjonalbudsjett å øke bevilgningen til Konkurransetilsynet med 1,5 millioner kroner som følge av endringer i markedsordningen for melk.

Fra 1. juli 2007 er ordningen med etterregning i prisutjevningsordningen for melk avviklet. Dette har frigjort ressurser i Statens landbruksforvaltning. Samtidig vil Konkurransetilsynet måtte forsterke sin overvåking og oppfølging av konkurranseforholdene i meierimarkedet.

notis

Seminar om programvarer

22. april arrangerte Konkurransetilsynet eit seminar for å setje lys på potensielle konkurranseproblem i den norske programvaremarknaden. Ei rekkje aktørar frå ulike delar av marknaden var invitert til å presentere sine synspunkt.

Presentasjonane frå seminaret er lagt ut på Konkurransetilsynets heimeside, under Aktuelt > Foredrag.

■ Fraråder nye banknavnregler

Finansdepartementet har foreslått strengere regler for hvilke navn banker og forsikringsselskaper kan bruke i sin markedsføring. Forslaget er ikke tilstrekkelig begrunnet, mener Konkurransetilsynet.

Bakgrunnen for Finansdepartementets forslag er at enkelte finansinstitusjoner markedsføres med andre betegnelser enn sine virkelige navn. Departementet mener det er viktig at kundene vet hvilken finansinstitusjon de forholder seg til, blant annet av hensyn til konkurransen.

Konkurransetilsynet stiller seg i utgangspunktet positiv til tiltak som bidrar til å gjøre det enklere for kundene å orientere seg i finansmarkedene. Etter tilsynets vurdering er det imidlertid ikke opplagt at det er spesielle trekk ved finansbransjen som gjør det nødvendig med særregler om navnebruk. Bruk av merkenavn er en viktig del av finansinstitusjonenes pris- og produkt-

differensiering, på samme måte som i andre bransjer.

– En regulering som begrenser aktørenes markedstilpasning, bør kun skje i tilfeller hvor det er nødvendig for å sikre at konkurransehensyn eller andre samfunnshensyn blir tilstrekkelig ivare tatt, sier seksjonsleder Eivind Stage i Konkurransetilsynet.

– Det er vanskelig å overskue hvilke konsekvenser dette forslaget vil ha, både for foretakene og for kundene. Vi kan ikke se at forslaget er tilstrekkelig begrunnet, hverken ut fra konkurransehensyn eller andre hensyn, sier Stage.

I sitt hørings svar til Finansdeparte-

Seksjonsleder Eivind Stage
(foto: Marit Hommedal)

mentet foreslår derfor Konkurransetilsynet at det i stedet vurderes alternativer som er mindre inngripende for aktørenes markedstilpasning.

■ Nye drosjesatser i områder med regulerte priser

Konkurransetilsynet har vedtatt å øke maksimalprisene for drosjekjøring i de områder som er omfattet av maksimalprisforskriften. Endringene trådte i kraft 8. april 2008.

Reguleringen av maksimalpriser gjelder enkeltturer i områder som ikke er unntatt fra maksimalprisforskriften. Drosjene står imidlertid fritt til å ta lavere priser enn maksimalprisene.

Maksimalprisene skal best mulig gjenspeile takstutviklingen i uregulerte områder. I tillegg har Konkurransetilsynet tatt hensyn til utviklingen i konsumprisindeksen og utviklingen i kostnader knyttet til drift og vedlikehold av transportmidler.

■ Fortsatt regulerte drosjepriser i Haugesund

Konkurransetilsynet har avslått en anmodning om å unnta Haugesund og Karmøy kommuner fra forskriften om maksimalpris for kjøring med drosjebil. Bakgrunnen er at konkurransen mellom drosjesentralene er begrenset. Det er tre sentraler i området, men to

av dem samarbeider om sentralbords- og turformidlingstjenester. De fleste større norske byene, og enkelte andre tettbygde strøk der forholdene ligger til rette for tilstrekkelig konkurranse, er unntatt fra maksimalprisforskriften.

Konkurransetilsynet mener at forholdene kan ligge til rette for tilstrekkelig konkurranse i Haugesund og Karmøy dersom samarbeidet mellom de to drosjesentralene opphører.

■ Vil ha bukt med krysseigarskap og felleseige i kraftbransjen

Det bør setjast i verk tiltak for å redusere det omfattande krysseigarskapet i norsk kraftproduksjon. Det skriv Konkurransetilsynet i eit høyringssvar til Olje- og energidepartementet om endringar i industrikonsejnslova og vassdragsreguleringslova.

Bakgrunnen for lovforslaget er at EFTA-domstolen 26. juni i fjor fann at reglane om heimfall av vassfall og kraftverk til staten var i strid med EØS-avtalen sine reglar om fri etablering og fri rørsle av kapital.

Konkurransetilsynet er positiv til at det vert etablert ei lov som er i samsvar med EØS-reglane, men meiner løysinga er ei konkurransepolitisk utfordring. Det omfattande krysseigarskapet er ei av utfordringane. Tilsynet meiner òg at omfanget av felleseigde kraftverk bør reduserast, og at Statkraft har ein for dominerande posisjon i norsk kraftproduksjon. Statkraft er den største

produsenten i den norske kraftmarknaden med ein marknadssdel på over 40 prosent. For å sikre ein effektiv innlands konkurranse bør ein vurdere å dele opp Statkraft i mindre einingar.

Lovforslaget opnar for at private aktørar kan eige inntil ein tredel av vassfall og kraftverk. Konkurransetilsynet er i utgangspunktet positiv til dette, men er samstundes merksam på at dette kan føre til at banda mellom kraftprodusentane vert enda tettare.

Etter konkurranselova kan Konkurransetilsynet gripe inn mot kjøp av eigardelar i eit selskap sjølv om kjøpet

ikkje fører til kontroll. Tilsynet vil følgje utviklinga i marknaden nøye for å sjå til at konsentrasjonen i marknaden ikkje aukar ytterlegare som følgje av at eksisterande kraftselskap kjøper eigardelar i konkurrerande selskap.

I høyringssvaret framhevar Konkurransetilsynet at det er viktig å få på plass ei utleigeordning så raskt som mogleg. Ei riktig utforming av utleigeordninga vil kunne bidra til auka konkurranse i kraftmarknaden.

Les heile høyringssvaret på www.konkurransetilsynet.no

Solbergfoss kraftverk i Askim (foto: Roger Bjerke / ScanStockPhoto)

■ Anbefaler å fjerne TV 2-plikt

Kabel-TV-selskapene har i dag plikt til å formidle TV 2 til alle sine abonnenter. Konkurransetilsynet mener denne formidlingsplikten bør oppheves.

Kringkastingsforskriften pålegger norske kabel-TV-distributører å formidle fjernsynssendingene fra NRK, TV 2 og lokalfjernsyn gjennom sine kabelnett. Formidlingsplikten ble i sin tid innført for å sikre utbredelsen av allmennkringkasterne, ettersom en svært stor andel av norske abonnenter får sine TV-signaler gjennom de tradisjonelle kabelnettene. Andre distribusjonsplattformer, som satellitt og IP-TV, har ikke en slik formidlingsplikt.

Flere parter har overfor Konkurransetilsynet pekt på formidlingsplikten som hovedårsak til at kabel-TV-distributørene betaler langt mindre enn andre dis-

tributører for retten til å formidle TV 2s sendinger. Kabeleierne har argumentert med at så lenge de er ilagt formidlingsplikt må det tas betydelig hensyn til det ved fastsettelsen av vederlaget.

– Forskjellene i prisnivå kan gi kabel-distributørene en konkurransefordel i forhold til andre plattformer, ved at kostnadene til innkjøp av kanaler blir lavere. Dette kan føre til at det investeres mindre i utvikling av de andre plattformene, sier seksjonsleder Henrik Magnus Lande i Konkurransetilsynet. Han mener at den kulturpolitiske begrunnelsen for formidlingsplikt ikke passer på dagens situasjon.

– Vår gjennomgang av TV-markedet har vist at TV 2 i dag fremstår som så attraktiv for distributørene at det neppe er behov for en regulering for å sikre formidling, sier Lande.

I et brev til Kultur- og kirkedepartementet anbefaler Konkurransetilsynet derfor å oppheve formidlingsplikten for TV 2.

Seksjonsleder Henrik Magnus Lande

notis

► EU gransker Jet-oppkjøp

StatoilHydros oppkjøp av Jet-stasjonene i Norge, Sverige og Danmark blir nå gjenstand for inngående undersøkelser i Europakommisjonen. Kommisjonen er redd for at oppkjøpet kan komme til å svekke konkurransen i bensinmarkedet i Norge og Sverige. I dag har Jet mulighet til å utøve et konkurransetrykk på Statoil som kan ha en betydelig innvirkning på Statoils priser.

Europakommisjonen har frist til 18. september med å treffe sin endelige beslutning.

Varslet inngrep mot Lidl-oppkjøp

Konkurransetilsynet varslet i begynnelsen av mai Rema 1000 AS om at det kunne bli aktuelt å gripe inn mot oppkjøpet av Lidls virksomhet i Eid kommune. Tilsynet vurderte at oppkjøpet ville kunne svekke konkurransen i dagligvaremarkedet i Nordfjordeid.

Fristen for å treffe endelig vedtak i saken er 30. mai.

Konkurransetilsynet vil granske programvaremarkedene

I løpet av 2008 vil Konkurransetilsynet gjennomføre omfattende undersøkelser av IKT-sektoren. Tilsynet vil være spesielt oppmerksom på atferd som bidrar til å forhindre konkurranse fra nye produkter, skriver avdelingsdirektør Jostein Skaar.

Fornyings- og administrasjonsdepartementet har bedt Konkurransetilsynet om å se nærmere på konkurransesituasjonen innen programvaremarkedene. Tilsynet har nylig utarbeidet en rapport om konkurranse og innovasjon som belyser sentrale kjennetegn ved disse markedene. I rapporten drøftes også konkurransemyndighetenes rolle, og den er derfor et godt utgangspunkt for den nærmere granskning som tilsynet vil gjennomføre fremover.

Programvareproduktene og markedene disse omsettes i er kjennetegnet ved at konkurransen mellom utviklere og produsenter av programvare i stor grad dreier seg om å få en dominerende markedsposisjon. Dette skiller seg fra tradisjonelle markeder hvor aktørene konkurrerer løpende mot hverandre. Årsaken til dette er såkalte nettverkseffekter på etterspørselssiden og økende skalautbytte på tilbudssiden. Nettverkseffektene oppstår fordi nye brukere av et bestemt produkt har fordel av at andre benytter det samme produktet. Når først ett produkt har blitt markedsledende, blir det meget vanskelig for konkurrerende produkter å overta. Tilsvarende gjelder på tilbudssiden hvor det er høye faste kostnader ved å utvikle produktet, men lave kostnader knyttet til at nye brukere får tilgang til programvaren når den først er utviklet.

I slike markeder blir innovasjon og produktutvikling særskilt viktig fordi konkurrenter må utvikle bedre produkter for å overvinne etableringshindringene knyttet til nettverkseffekter og økende skalautbytte. På kort sikt vil dominerende aktører derfor kunne utøve markedsrett for eksempel i

Avdelingsdirektør
Jostein Skaar
(foto: Marit Hommedal)

form av høyere priser enn det som ville vært tilfelle i en situasjon med flere konkurrerende produkter. I den forbindelse er det imidlertid viktig å være klar over at det er store kostnader og høy usikkerhet knyttet til utvikling av ny programvare. Incentivene til å gjennomføre slike investeringer ligger blant annet i belønningen knyttet til å kunne oppnå en dominerende posisjon for sitt produkt. Tar vi bort disse incentivene risikerer vi at konkurransen om markedet (nye og bedre produkter) blir redusert. Konkurransopolitiske tiltak må derfor avveie hensynet til effektivitet i et marked på kort sikt mot den dynamiske utviklingen over tid.

En aktør som oppnår en periode med markedsrett vil ha incentiver til å forlenge denne perioden og å utvide sin dominerende stilling til tilgrensende markeder. Konkurransemyndighetene vil være spesielt observante på slik atferd også fordi nettverks- og skalafordeler gjør at det ofte skal små konkurransefortrinn til for å vinne konkurransen om et marked.

Det er flere eksempler på at konkurransemyndighetene i Norge og andre

land har medvirket til å sikre den dynamiske konkurransen. I Norge har Microsoft endret Fylkesavtalen slik at det blant annet blir lettere for andre aktører å komme til med sin programvare i norske skoler. I USA er Microsoft blitt pålagt en rekke atferdstiltak som bidrar til å gjøre det lettere for konkurrenter å nå frem med sine produkter.

Europakommisjonen har også grepet inn overfor Microsoft og pålagt utlevering av informasjon som gjør det mulig for konkurrerende serveroperativsystemer å kommunisere med Microsoft sitt klientoperativsystem.

Konkurransetilsynet vil i løpet av 2008 gjennomføre omfattende undersøkelser av IKT-sektoren. Tilsynet vil spesielt være oppmerksom på atferd fra aktører som bidrar til å forhindre konkurranse fra nye produkter. Formålet er å sikre at konkurransereglene overholdes slik at innovasjonskonkurransen sikres til beste for norske forbrukere.

*Av avdelingsdirektør Jostein Skaar,
Konkurransetilsynet*

■ Er bevisst på tverrfaglig kompetanse

Konkurransetilsynet har jevnlig kontaktmøter med en rekke organisasjoner for å få god faglig bakgrunn til å håndheve konkurranseloven.

Nødvendig markeds- og bransjekunnskap opparbeides i hovedsak ved behandling av konkrete saker innenfor et markedsområde. Konkurransetilsynet deltar også jevnlig i samarbeidsforum med sektormyndigheter og næringsaktører for ytterligere å bedre denne kunnskapen hos saksbehandlerne i tilsynet.

– Konkurransetilsynets virksomhet vil ofte ha stor faktisk, rettslig og økonomisk betydning for forbrukerne, næringslivet og offentlig virksomhet. Det stilles derfor strenge krav til faglig kvalitet i det arbeidet vi gjør, sier konkurransedirektør Knut Eggum Johansen.

Forbrukerrådet fornøyd

Et eksempel på slik viktig gjensidig kunnskapsutveksling er samarbeidsmøtene mellom Konkurransetilsynet og Forbrukerrådet. De to organisasjonene kan ha overlappende interesser i forbrukersaker, og Forbrukerrådet trekker frem disse møtene som særlig nyttige.

– Kontaktflaten med Konkurransetilsynet har gjort Forbrukerrådet bedre i stand til å ha bredde i sin virksomhet både som påvirkningsorganisasjon og som dyktiggjøringsorganisasjon, sier avtroppende direktør i Forbrukerrådet, Erik Lund-Isaksen.

Lund-Isaksen mener møtene kan bidra til at Konkurransetilsynet får mer fokus på forbrukerperspektivet i sitt arbeid og at Forbrukerrådet forstår mer av konkurranse. Han peker på at Forbrukerrådet bruker åpenbart mer konkurransesynspunkter i sitt arbeid overfor næringsaktørene og overfor forbrukerne.

Konkurransen i bankmarkedet er et område der de to organisasjonene har

Egil Lund-Isaksen (foto: Forbrukerrådet)

sterke felles interesser. Både Konkurransetilsynet og Forbrukerrådet har arbeidet for å gjøre det lettere å sammenligne banktjenester og lettere for forbrukerne å bytte bank.

Knut Eggum Johansen

Konkurransetilsynet har jevnlig kontaktmøter med en rekke organisasjoner:

- Kredittilsynet
- Post - og teletilsynet
- Økokrim
- Forbrukerrådet
- Forbrukerombudet
- Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
- Handels - og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH)
- Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH)

■ God konkurranse er til beste for samfunnet

– **Konkurranse kan gje forbrukarane lågare prisar og auka mangfald, samstundes som konkurranseevna til næringslivet vert styrkt, skriv konkurransedirektør Knut Eggum Johansen i Konkurransetilsynet si årsmelding for 2007.**

– Ei god konkurranselov som vert aktivt handheva er viktig for å utnytte samfunnet sine ressursar på best mogleg måte. Slik vert det meir att til prioriterte formål som eldreomsorg, barnehageplassar, helsetenester og utdanning.

Årsmeldinga gjev eit oversyn over det arbeidet Konkurransetilsynet gjer for å stimulere til sunn og effektiv konkurranse, og presenterer dei viktigaste sakene tilsynet har handsama i året som gjekk. To saker er spesielt interessante fordi tilsynet fekk partane til å endre praksisen sin utan at det var naudsynt å bestemme dette ved vedtak.

Den eine saka gjaldt utveksling av pris mellom daglegvarekjeder i regi av ACNielsen. Den andre gjaldt Microsoft sin bruk av rabattar i ramme- og samarbeidsavtalane med ei rekkje norske fylkeskommunar. I begge sakene gjorde tilsynet ei grundig sakshandsaming, før det presenterte sine vurderingar og funn for partane. Selskapa valde deretter å endre sine avtalar og sin praksis.

Les meir om desse og andre saker i årsmeldinga, som kan lastast ned frå www.konkurransetilsynet.no. Ein kan òg få årsmeldinga gratis tilsendt i posten ved å kontakte Konkurransetilsynet (sjå side 2).

■ Ny konkurranseråd i Brussel

Geir Bekkevold er ny konkurranseråd ved den norske EU-delegasjonen i Brussel fra 1. juni. Konkurranseråden bistår norske myndigheter i deres arbeid overfor EU/EØS-institusjonene.

Konkurranserådens fagområder er konkurranseregler, statsstøtte, offentlige anskaffelser og forbrukerspørsmål. Råden skal blant annet holde seg orientert om utviklingen i EUs konkurransepolitikk, være et bindeledd mellom norske konkurransemyndigheter og EU/EØS-institusjonene, møte som norsk representant i relevante EU- eller EØS-fora og bidra i myndighetenes arbeid med regelverkssaker på området.

I saker som behandles av Europakommisjonen eller EFTAs overvåkingssorgan ESA etter EØS-avtalens kon-

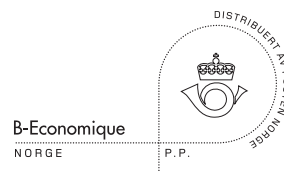
kurranseregler, deltar norske konkurransemyndigheter på høringer hvor partene fremlegger sine synspunkter. De møter også i rådgivende komité hvor EU-statene og EØS/EFTA-statene må konsulteres før vedtak kan treffes. I tillegg deltar de i kommisjonens ekspertgrupper som diskuterer nytt/ endret konkurranseregelverk og i EFTAs arbeidsgruppe for konkurranse-spørsmål.

Geir Bekkevold har 11 år bak seg i europeisk byråkrati, og kommer fra stillingen som avdelingssjef for EFTA-sekretariatets vareenhet.

Geir Bekkevold

Returadresse:
Konkurransetilsynet
Postboks 439 Sentrum
5805 BERGEN

Avsluttede saker

www.konkurransetilsynet.no

Vedtak

V2008-8 / 21.4.2008

**Avvisning av klage på avgjørelse
A2008-5**

V2008-7 / 21.4.2008

**Avvisning av klage på avgjørelse
A2008-4**

V2008-6 / 3.4.2008

**Forskrift om maksimalpriser for
kjøring med drosjebil**

V2008-5 / 14.3.2008

**Brenntag Nordic AS – konkurranse-
loven §§ 12 og 29 jf. § 10 og EØS-
avtalen artikkel 53 jf. EØS-
konkurranseloven § 6 – vedtak om
pålegg om opphør og overtredelses-
gebyr**

Avgjørelser

A2008-11 / 7.4.2008

**TV 2 – Lyse Tele AS – konkurranse-
loven § 12 jf. § 11 – avslag på an-
modning om å gripe inn**

A2008-10 / 28.3.2008

**Posten Norge AS – Bergen Grafisk AS –
konkurranseloven § 12 jf. § 11 – avslag
på anmodning om å gripe inn**

A2008-9 / 27.3.2008

**TV 2 – Norsk Kabel-TV Forbund –
konkurranseloven § 12 jf. §§ 10 og 11
– avslag på anmodning om å gripe inn**

A2008-8 / 7.3.2008

**Norsk Musikkforleggerforening –
Cantando Musikkforlag AS –
konkurranseloven § 12 jf. § 11 – avslag
på anmodning om å gripe inn**

A2008-6 / 27.02.2008

**Finn Eiendom, Zett og Tinde –
konkurranseloven § 12 jf. §§ 10 og 11
– avslag på anmodning om å gripe inn**

Høringsuttalelser

5.5.2008

**Nærings- og Handelsdepartementet
Høring – forslag til forskrift om
tvangsmulkt og lovbruddsgebyr i
medhold av lov om meldeplikt ved
nedleggning av næringsvirksomhet –
omstillingslova**

30.4.2008

**Finansdepartementet
Høring – utkast til lovbestemmelser
om finansinstitusjoners navnebruk**

28.4.2008

**Fornyings- og administrasjons-
departementet
Høring – utkast til forskrift om unntak
fra konkurranse-loven for avtaler om
klinisk veterinæravtalt**

21.4.2008

**Olje- og energidepartementet
Høring – endringer i industrikonse-
sjonsloven og vassdragsregulerings-
loven (hjemfall)**

15.4.2008

**Miljøverndepartementet
Høring – rikspolitisk bestemmelse om
kjøpesentre**

25.2.2008

**Nærings- og handelsdepartementet
Høring – evaluering av Norges geo-
logiske undersøkelser**

Påpekninger

7.4.2008

**Kultur- og kirke departementet
Påpekning – konkurranse-loven § 9 e
– opphevelse av formidlingsplikten**

Konkurransetilsynet legger fortløpende ut enkeltvedtak, avgjørelser, veiledningsuttalelser, hørings svar og påpekninger på internettssidene. Du finner sakene under menypunktet «Avsluttede saker» på www.konkurransetilsynet.no. Det kan ta noe tid før offentlig versjon av brevene er tilgjengelig. Ta eventuelt kontakt og be om innsyn.